ג. (י) [ו]**אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא כְּבָר, מְבָרֵךְ** (יא) **לְהוֹצִיא אֶת אַחֵר** (ו) **יְדֵי חוֹבָתוֹ: ד.** [ז]**מִי שֶׁהוּא אָנוּס קְצָת וְאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת** (יב) **וְצָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד אַחַר שֶׁקָּרְאוּ הַקָּהָל וְקָשֶׁה עָלָיו לֵישֵׁב בְּתַעֲנִית כָּל כָּךְ, יָכוֹל לִשְׁמֹעַ קְרִיאָתָהּ מִבְּעוֹד יוֹם** (ז) ○ (יג) * **מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה:** הגה (יד) אֲבָל אָסוּר לֶאֱכֹל (טו) קֹדֶם שֶׁיִּשְׁמַע קְרִיאַת הַמְּגִלָּה (טז) אֲפִלּוּ הַתַּעֲנִית קָשֶׁה עָלָיו (תרומת הדשן סימן קט):

ו שָׁם מֵהָא דְּתָנֵי אַהֲבָה רֹאשׁ הַשָּׁנָה כט.
ז תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן.

בְּאֵר הֵיטֵב

(ו) יְדֵי חוֹבָתוֹ. וְאִם מְבָרֵךְ לְנָשִׁים יְבָרֵךְ לִשְׁמֹעַ מְגִלָּה, בַּ״ח. אֲבָל לֹא יְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ, וְיִקְרָאֶנָּה לְנָשִׁים אַחַר יְצִיאַת בֵּית הַכְּנֶסֶת, דְּמִצְוָה שֶׁיֵּצֵא הוּא בִּקְרִיאַת הַצִּבּוּר, מָגֵן אַבְרָהָם: (ז) מִפְּלַג. אַחַר שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַרְבִית. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם מֵאַחַר דְּשַׁנָּה רַמָ״א לְשׁוֹנוֹ וְכָתַב אָסוּר לֶאֱכֹל וְכוּ׳ מַשְׁמַע דִּטְעִימָה שָׁרֵי, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְהָקֵל אֶלָּא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל, וּמַשְׁמַע בְּמַהֲרִי״ל דַּאֲפִלּוּ חוֹלֶה לֹא יֹאכַל קֹדֶם קְרִיאָתָהּ אֶלָּא אִם כֵּן יֶשׁ בּוֹ סַכָּנָה. וְכָתַב הַבֵּית יוֹסֵף שֶׁנָּהֲגוּ לִקְרוֹת קְצָת מִבְּעוֹד יוֹם כְּדֵי לְהָקֵל עַל הָאֲנוּסִים וְהַמְעֻבָּרוֹת שֶׁלֹּא יִתְעַנּוּ יוֹתֵר מִדַּאי:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שֶׁיַּפְסִיק כוּ׳ אָמַר לֵהּ פּוֹסֵק כוּ׳, מַשְׁמַע דְּעַל כָּל פָּנִים אֵין לְהָקֵל בִּמְגִלָּה יוֹתֵר מִבִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁאֵין מֻתָּר רַק מִפְּנֵי הַיִּרְאָה וְהַכָּבוֹד כוּ׳, וְגַם בַּעַל הָעִטּוּר נִרְאֶה דְּמוֹדֶה דְּהֶפְסֵק דְּהִלּוּךְ גָּרַע טְפֵי. וְעַיֵּן שָׁם בְּדִין אִם הִגִּיעַ זְמַן קִדּוּשׁ לְבָנָה בְּלֵיל פּוּרִים וְזָרְחָה בְּאֶמְצַע קְרִיאַת הַמְּגִלָּה בְּאֵיזֶה עִנְיָן מֻתָּר לִפְסֹק, וְהֵבֵאתִי הַדְּבָרִים בְּשַׁעֲרֵי אֶפְרַיִם סָעִיף ג וּבְפִתְחֵי שְׁעָרִים שָׁם, עַיֵּן שָׁם: ○ מִפְּלַג. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ שֶׁחוֹלֵק עַל זֶה וְכָתַב דִּקְרִיאַת לַיְלָה נַפְקָא מִוְלַיְלָה וְלֹא מִקְּרֵי לַיְלָה עַד אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף הֵבִיא בְּשֵׁם הַמְּאִירִי גַּבֵּי זְמַן בְּנֵי הַכְּפָרִים שֶׁכָּתַב, וּמִכָּאן סָמְכוּ גְּדוֹלֵי הַמְפָרְשִׁים לְחוֹלוֹת וְיוֹלְדוֹת שֶׁאֵין צְרִיכִין כָּל כָּךְ לְהַעֲרִיב וְרַשָּׁאִין לְמַהֵר קְרִיאָתָן מִבְּעוֹד יוֹם וְאַף שֶׁהוּא עֲדַיִן בִּתְחוּם י״ג, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַקְּרִיאָה, בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ וּבֵין הַקּוֹרֵא, הִפְסִיד הַבְּרָכָה, (יב) וְכֵן בֵּין הַקְּרִיאָה לְסוֹף הַבְּרָכָה גַּם כֵּן אָסוּר לְהַפְסִיק: **ג (י) אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא כְּבָר מְבָרֵךְ וְכוּ׳.** וְכָל שֶׁכֵּן דְּיָכוֹל לְהוֹצִיאָם בִּקְרִיאָה אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא כְּבָר. וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ פּוֹסְקִין שֶׁסּוֹבְרִין (יג) לְעִנְיַן בְּרָכָה, אִם יוֹדְעִין בְּעַצְמָן לְבָרֵךְ (יד) יְבָרְכוּ בְּעַצְמָן כֵּיוָן שֶׁהוּא כְּבָר יָצָא בִּקְרִיאָה, וּמִנְהַג הָעוֹלָם לְהָקֵל לְהוֹצִיאָן בְּכָל גַּוְנֵי. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תקפה בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ה: **(יא) לְהוֹצִיא אֶת אַחֵר יְדֵי חוֹבָתוֹ.** וְיִקְרָאֶנָּה לְנָשִׁים (טו) אַחַר שֶׁיֵּצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, דְּמִצְוָה שֶׁיֵּצֵא בְּעַצְמוֹ בִּקְרִיאַת הַצִּבּוּר, (טז) אֲבָל אִם מְכַוֵּן שֶׁלֹּא לָצֵאת בְּאוֹתָהּ קְרִיאָה, שַׁפִּיר דָּמֵי לָצֵאת אַחַר כָּךְ בִּקְרִיאַת הַצִּבּוּר. וּכְשֶׁהוּא מְבָרֵךְ לְנָשִׁים (יז) טוֹב שֶׁיְּבָרֵךְ לִשְׁמֹעַ מְגִלָּה, כִּי (יח) יֵשׁ פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּאִשָּׁה אֵינָהּ חַיֶּבֶת בִּקְרִיאָה, רַק לִשְׁמֹעַ: **ד (יב) וְצָרִיךְ לְהַמְתִּין וְכוּ׳.** רוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁיָּבֹא אֶחָד לִקְרֹא לְפָנָיו, דְּמִקֹּדֶם אָסוּר לֶאֱכֹל, כְּמוֹ לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע לְעֵיל בְּסִימָן רלה: **(יג) מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה.** דְּהוּא (יט) שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם הַלַּיְלָה, וְהַטַּעַם, דְּכֵיוָן דְּחָשְׁבִינָן לֵהּ לַיְלָה לְעִנְיַן תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁיָּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בַּזְּמַן הַהוּא, חָשְׁבִינָן לֵהּ לַיְלָה גַּם לְעִנְיַן הַזֶּה: **(יד) אֲבָל אָסוּר לֶאֱכֹל וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם שֶׁמַּסִּיק, דְּדַוְקָא אֲכִילָה אָסוּר אֲבָל טְעִימָה בְּעָלְמָא שָׁרֵי, וְעַל כֵּן טוֹב יוֹתֵר לְהָקֵל לָאִישׁ הַזֶּה שֶׁיִּטְעֹם קֹדֶם קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וְלֹא לְהָקֵל לִקְרוֹת מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה, דְּהַפְּרִי חָדָשׁ קָרָא תִּגָּר עַל קֻלָּא זוֹ, וְדַעְתּוֹ דְּקֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים אֵינוֹ יוֹצֵא כְּלָל אֲפִלּוּ דִּיעֲבַד, וְכֵן מַשְׁמַע דַּעַת הַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ. וַאֲפִלּוּ טְעִימָה (כ) אֵין לְהָקֵל אֶלָּא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל, (כא) דְּהַיְנוּ, חוֹלֶה קְצָת אוֹ מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה וְהַתַּעֲנִית קָשֶׁה לוֹ, (כב) וְשִׁעוּר טְעִימָה הַיְנוּ, כְּבֵיצָה פַּת אוֹ מַשְׁקִין כְּשִׁעוּר בֵּיצָה. וְכָתַב הַפְּרִי מְגָדִים, דִּלְפִי דַּעַת הַפְּרִי חָדָשׁ אֲפִלּוּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֵין לִקְרוֹת, וּבְדִיעֲבַד אִם קָרָא בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת גַּם כֵּן מִסְתַּפֵּק שָׁם, אִם לֹא בְּאֹנֶס וְהֶכְרֵחַ גָּדוֹל יֵשׁ לְצַדֵּד לְהָקֵל. וְכָתַב בְּחַיֵּי אָדָם, דַּאֲפִלּוּ קָרָא מִקְצָתָהּ קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים לֹא יָצָא וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִקְרוֹת, וּבְלִי בְּרָכָה. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה בְּשֵׁם הַבִּרְכֵי יוֹסֵף וּבְבֵאוּר הֲלָכָה, דְּמִכָּל מָקוֹם הַמֵּקֵל לְחוֹלֶה וּלְיוֹלֶדֶת לְמַהֵר קְרִיאָתָן מִבְּעוֹד יוֹם קְצָת, יֶשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ: **(טו) קֹדֶם שֶׁיִּשְׁמַע קְרִיאַת הַמְּגִלָּה.** כְּמוֹ (כג) לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית דְּאָסְרִינָן מִטַּעַם שֶׁמָּא יַחְטְפֶנּוּ שֵׁנָה וְיִבָּטֵל מִקְּרִיאָתָהּ, (כד) וְאִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לִישֹׁן קֹדֶם קְרִיאַת הַמְּגִלָּה (כה) וַאֲפִלּוּ דַּעְתּוֹ רַק לִישֹׁן קִמְעָא, כְּמוֹ שָׁם גַּבֵּי קְרִיאַת שְׁמַע, (כו) וּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה הוּא חוֹב גָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי כָּל הַמִּצְוֹת נִדְחִים מִפָּנֶיהָ, כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן תרפז. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רלה סָעִיף ב וּבַמִּשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם כַּמָּה פְּרָטִים לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע, וְהוּא הַדִּין כָּאן. וְדַע, דִּכְמוֹ בַּלַּיְלָה אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם קְרִיאָתָהּ, (כז) הוּא הַדִּין בַּיּוֹם, אֲפִלּוּ כְּבָר הִתְפַּלֵּל, אָסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם קְרִיאָתָהּ, (כח) וּכְמוֹ לְעִנְיַן שׁוֹפָר וְלוּלָב: **(טז) אֲפִלּוּ הַתַּעֲנִית קָשֶׁה עָלָיו.** וְאִם הוּא אָדָם חָלוּשׁ וְהַשְּׁהִיָּה יַזִּיק לִבְרִיאוּתוֹ וְיָכוֹל לָבֹא לִידֵי חֹלִי, וּטְעִימָה מְעַט אֵינוֹ מַסְפִּיק לוֹ, (כט) נִרְאֶה דְּשָׁרֵי לֶאֱכֹל, אַךְ יְבַקֵּשׁ מֵאֶחָד שֶׁיַּזְכִּירֶנּוּ לִקְרֹא אֶת הַמְּגִלָּה אַחַר אֲכִילָתוֹ. כָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים, סָפֵק אִם קָרָא אֶת הַמְּגִלָּה, אֶפְשָׁר דְּלֹא אָמְרִינָן בָּזֶה סְפֵקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא מִשּׁוּם דְּהוּא דִּבְרֵי קַבָּלָה:

בֵּאוּר הֲלָכָה

הַגְּרָ״א דְּמִירוּשַׁלְמִי גַּם כֵּן אֵין רְאָיָה, דְּלֹא קָאֵי אֶלָּא אַבְרְכַת הַתּוֹרָה. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּאֵין כְּדַאי לְבָרֵךְ אַחֲרֶיהָ, דִּבְלָאו הָכִי הַבְּרָכָה זוֹ אֲפִלּוּ בְּצִבּוּר אֵינָהּ חִיּוּבִית וְתַלְיָא בְּמִנְהָגָא כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא, וּמִי יֹאמַר דְּנִתְפַּשֵּׁט הַמִּנְהָג כְּהַיּוֹם לְבָרֵךְ בְּיָחִיד, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים דִּסְפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל: **ד * מִפְּלַג הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה.** מְקוֹרוֹ מִמֵּה שֶׁהֵקַלְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן רלג לְגַבֵּי תְּפִלַּת עַרְבִית, וְהוּא הַדִּין קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית לְשִׁיטַת רַבֵּנוּ תָּם, אָכֵן כָּל זֶה אִם הוּא נִזְהָר תָּמִיד לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה קֹדֶם פְּלַג, וְכַמְבֹאָר שָׁם בְּסָעִיף א, וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ״א. וְהִנֵּה הַפְּרִי חָדָשׁ הִשִּׂיג עַל תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן בְּעִקַּר דִּינוֹ, דְּכֵיוָן דְּבַגְּמָרָא יָלְפִינָן מֵהָא דִּכְתִיב וְלַיְלָה וְלֹא דוּמִיָּה, וְלַיְלָה לֹא נִקְרָא עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְגַם לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע רֹב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל רַבֵּנוּ תָּם אָכֵן הַבֵּית יוֹסֵף בְּסִימָן תרפז הֶעְתִּיק בְּשֵׁם אָרְחוֹת חַיִּים בְּשֵׁם הַרַאֲבַ״ד דְּנָהֲגוּ לִקְרוֹת קְצָת מִבְּעוֹד יוֹם כְּדֵי לְהָקֵל עַל הָאֲנוּשִׁים וְהַמְעֻבָּרוֹת שֶׁלֹּא יִתְעַנּוּ יוֹתֵר מִדַּאי, וְכֵן מָצָאתִי בָּאֶשְׁכּוֹל [וְגַם בַּמְּאִירִי הֵבִיא כְּעֵין זֶה לְעִנְיַן חוֹלוֹת וְיוֹלְדוֹת שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהַעֲרִיב כָּל כָּךְ וְרַשָּׁאִין לְמַהֵר קְרִיאָתָן אַף שֶׁהוּא עֲדַיִן בִּתְחוּם י״ג], וְאַף שֶׁהַפְּרִי חָדָשׁ דָּחָה הַמִּנְהָג הַזֶּה בִּשְׁתֵּי יָדַיִם, מִכָּל מָקוֹם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים הֵלִיצוּ בְּעַד הַמִּנְהָג הַזֶּה שֶׁהֱבִיאוּהוּ כַּמָּה רִאשׁוֹנִים [עַיֵּן בְּבִגְדֵי יֶשַׁע וּבְמַאֲמַר מָרְדְּכַי וּבְמוֹר וּקְצִיעָה], וְדַעְתָּם דְּאַף שֶׁהַמַּחְמִיר תָּבֹא עָלָיו בְּרָכָה, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן חוֹלֶה וּמִצְטַעֵר שֶׁמֵּקֵל לִקְרוֹת מִבְּעוֹד יוֹם קְצָת, יֶשׁ לוֹ עַל מִי לִסְמֹךְ. וְאֶפְשָׁר בְּמָקוֹם שֶׁהַדְּחָק גָּדוֹל, אַף בְּצִבּוּר יֵשׁ לְהָקֵל לִקְרוֹת אַף שֶׁאֵין עֲדַיִן לַיְלָה גְּמוּרָה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יב) בֵּין הַשּׁוֹמֵעַ וּבֵין הַקּוֹרֵא, דְּכֵיוָן דְּנָהֲגִינָן לְבָרֵךְ אַחַר הַמְּגִלָּה, מִמֵּילָא לַמְּגִלָּה שַׁיְכָא [טור]. וּבְדִיעֲבַד אִם שָׂח בֵּינְתַיִם יֵשׁ לְעַיֵּן לְדַעַת הַטּוּר אִם יוּכַל לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הָרָב, וּלְבַעַל הָעִטּוּר דְּהַבְּרָכָה אֵין שַׁיְכָא כָּל כָּךְ לַמְּגִלָּה אֶלָּא הוֹדָאָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבֵּית יוֹסֵף, בְּוַדַּאי יוּכַל לְבָרֵךְ: **ג** (יג) וְגַם לְעִנְיַן עֶצֶם הַקְּרִיאָה יֵשׁ דֵּעוֹת בַּפּוֹסְקִים אִם אֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵרוֹ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה הֵיכָא שֶׁהוּא יוֹדֵעַ לִקְרוֹת בְּעַצְמוֹ, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תרפט סָעִיף ה [וְהַטּוּר צִיֵּר דִּינֵנוּ, כְּגוֹן לְהוֹצִיא אֶת הַחוֹלֶה, וְהַמְחַבֵּר סָתַם בָּזֶה בְּעִנְיָנֵנוּ, וְצָרִיךְ לְיַשֵּׁב], אֶלָּא שֶׁהַמָּגֵן אַבְרָהָם מַסִּיק שָׁם לְהָקֵל בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: (יד) וְזֶהוּ שֶׁרָמַז הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְעַיֵּן שָׁם: (טו) מָגֵן אַבְרָהָם: (טז) פְּרִי מְגָדִים: (יז) מָגֵן אַבְרָהָם: (יח) לְעֵיל בְּסִימָן תרפט: **ד** (יט) אָכֵן יִתְפַּלֵּל מִקֹּדֶם [תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וּמוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם]: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם: (כא) דֶּרֶךְ הַחַיִּים: (כב) שָׁם: (כג) תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וּמוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם: (כד) טַ״ז: (כה) כִּדְאִיתָא בִּבְרָכוֹת דַּף ד לְעִנְיַן קְרִיאַת שְׁמַע: (כו) לְשׁוֹן תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן הַנַּ״ל: (כז) דִּקְרִיאָה דְּיוֹם חָמוּר מִלַּיְלָה, דְּהוּא מִדִּבְרֵי קַבָּלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים: (כח) כִּדְאִיתָא בְּתוֹסֶפְתָּא: (כט) וּלְשׁוֹן מָגֵן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם מַהֲרִי״ל, דַּאֲפִלּוּ חוֹלֶה לֹא יֹאכַל קֹדֶם קְרִיאָתָהּ אֶלָּא אִם כֵּן יֶשׁ בּוֹ סַכָּנָה, קָשֶׁה, דְּאִם הוּא חוֹלֶה, אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ סַכָּנָה הֲלֹא לֹא הָיָה לוֹ לְהִתְעַנּוֹת כְּלָל, כַּמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן תרפז, וְהָיָה לוֹ לֶאֱכֹל מִבְּעוֹד יוֹם, וּבְדִיעֲבַד שֶׁהִתְעַנֶּה נִרְאֶה גַּם כֵּן דְּאֵין לוֹ לְהַחְמִיר וְרַשַּׁאי לֶאֱכֹל